

zwolnienie otrzymujących dotacje z obowiązku deklarowania stanu swoich finansów, kiedy ustalone progi — zwłaszcza w przypadkach, o których mowa w art. 173 — są zbyt wysokie. Wiodącym kryterium powinno być zawsze osiągnięcie właściwej równowagi pomiędzy **spodziewanymi korzyściami** (oszczędności czasu i pieniędzy zarówno dla Komisji jak i społeczeństwa) a **potencjalnymi kosztami** (strata pieniędzy publicznych, obliczona jako prawdopodobieństwo i wielkość ryzyka).

4.7 Kryterium **ostrożności i szacowania ryzyka**, wspomniane w **pkt. 4.6.1** zostało już ponadto przyjęte w odniesieniu do **prefinansowania: gwarancja** (poręczenie lub inna forma gwarancji) wymagana jest w zasadzie dla *jakiegokolwiek* prefinansowania *równego kwocie* dotacji, oraz dla każdego prefinansowania *powyżej 80 % kwoty dotacji i przekraczającego 60 000 EUR*.

4.7.1 EKES uważa, że powyższy przepis oparty jest o zdrowe kryteria ostrożnościowe, o których mowa w pkt 4.6.1. Niemniej zastanawia się, czy te same kryteria nie mogłyby zostać zastosowane wobec prawdziwych dotacji (np. w przypadkach przywołanych w pkt. 4.6), biorąc pod uwagę fakt, że

pod względem rzeczywistego ryzyka różnica między prefinansowaniem a dotacją jest bardzo często — z kilkoma, czasem znaczącymi wyjątkami — bardziej administracyjna niż realna.

4.8 Art. 165 wprowadza kryterium, które jest w pełni akceptowalne, ale które w przeszłości nie zawsze było stosowane: w przypadku, gdy beneficjenci dotacji są **podmiotami realizującymi cele w ogólnym interesie europejskim**, Komisja ma **prawo do odzyskania określonego odsetka rocznych zysków** odpowiadającego jej wkładowi do budżetu danych podmiotów. Przepis ten stosuje się jedynie w przypadkach, w których pozostała część budżetu danego podmiotu jest finansowana przez **władze państw członkowskich**, które same zobowiązane są do odzyskania swojej części zysków.

4.8.1 EKES w pełni zgadza się z tym przepisem, jednak trudno mu uwierzyć, że tekst w sposób w jaki jest zredagowany ma sugerować, że Komisja nie powinna także mieć prawa do odzyskania zysków w przypadkach, w których pozostała kwota budżetu jest finansowana nie przez władze publiczne, ale podmioty prywatne.

Bruksela, dnia 15 marca 2006 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie surowców odnawialnych — perspektyw rozwoju wykorzystania materiałowego i energetycznego

(2006/C 110/10)

Dnia 14 lipca 2005 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, postanowił sporządzić opinię w sprawie *surowców odnawialnych — perspektyw rozwoju wykorzystania materiałowego i energetycznego*.

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 27 lutego 2006 r. Sprawozdawcą był **Bernd VOSS**.

Na 425. sesji plenarnej w dniach 15-16 marca 2006 r. (posiedzenie z dnia 15 marca 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 95 do 19, przy 15 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Wraz z ponownym ożywieniem **strategii lizbońskiej** kryteria zachowania długotrwałej równowagi stały się priorytetami towarzyszącymi celom polityki UE. Zdaniem EKES-u, niniejsza opinia z inicjatywy własnej w sprawie surowców odnawialnych może stanowić impuls w ważnych dziedzinach, takich jak:

— zrównoważona, przyjazna środowisku baza surowcowa, zapewniająca miejsca pracy w regionach Europy;

— Europa jako dynamiczny obszar gospodarczy, tworzony w oparciu o wiedzę, który charakteryzują przyszłościowe technologie o wzrastającym popycie na całym świecie;

— wzrastające wymogi w zakresie polityki bezpieczeństwa i rozwoju w odniesieniu do zrównoważonych rozwiązań;

— dostępność i różnicowanie surowców w Europie;

— zmiana podejścia do eksploatacji surowców jako strategia ochrony klimatu przy jednoczesnej dbałości o różnorodność biologiczną.

1.1.1 Nawet przy coraz większym wykorzystaniu surowców odnawialnych i tak głównym wyzwaniem dla przyszłego rozwoju jest oszczędna i efektywna eksploatacja surowców naturalnych we wszystkich dziedzinach.

1.1.2 Komitet zwraca uwagę na istotny dodatni wpływ branży surowców odnawialnych na wzrost zatrudnienia w regionach i dostrzega potrzebę rozwinięcia odpowiedniej polityki dotyczącej szkolenia i podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników i użytkowników ze wszystkich dziedzin związanych z produkcją lub zastosowaniem surowców odnawialnych.

1.2 Komitet dostrzega zaangażowanie bardzo dużej liczby różnych organów Komisji w to zagadnienie, co wynika z ich zakresu obowiązków. Jednakże w ramach UE brakuje jasno określonej **jednostki koordynującej** lub grupy zadaniowej dla tej dziedziny. Z tego względu Komitet wzywa Komisję, aby poprzez ustanowienie odpowiedniej nowej struktury zapewniła właściwy kierunek polityki, uwzględniający surowce odnawialne.

1.3 Ważnymi zagadnieniami, sprzyjającymi powszechniejszej produkcji w Europie, są **rozdział** płatności bezpośrednich w ramach reformy polityki rolnej UE z Luksemburga z 2003 r., rozporządzenie EFRROW (Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich) oraz przyszłe uznanie buraka cukrowego za odnawialny surowiec roślinny.

1.3.1 Przegląd systemów premiowych za uprawy energetyczne w roku 2006 powinien objąć następujące zmiany:

- możliwość zaproponowania premii w nowych państwach członkowskich, wraz z procedurą uproszczoną WPR;
- szczególna możliwość uzyskania premii w strefach, którym nie przysługuje do niej prawo wskutek procesu transformacji;
- uproszczenie administracji;
- oraz wysokość premii.

1.4 Komitet oczekuje zaplanowania rozwoju tej gałęzi gospodarki poprzez przyznanie odpowiednio wysokich udziałów w trakcie rozdziału **środków z funduszy strukturalnych**.

1.5 W szóstym ramowym programie badań znacznie zaniedbano **badania i rozwój** technologii surowców odnawialnych. Komitet wzywa więc, by w ramach siódmego programu ramowego przewidziano konkretne działania na rzecz rozwoju surowców odnawialnych i zastosowań przemysłowych, oprócz środków na wytwarzanie energii z biomasy. Wymaga to znacznie wyższych nakładów finansowych.

1.6 Komitet stwierdza, że obecnie czynnikiem hamującym **nie jest bynajmniej ilościowa podaż** wyprodukowanych już czy możliwych do wytworzenia surowców odnawialnych, ale

brak rozwiniętych technologii ich przetwarzania na potencjalne produkty rynkowe.

1.7 Komitet z zadowoleniem przyjmuje **plan działania UE w dziedzinie biomasy**. Ubolewa jednak, że nie przewidziano w nim jakiegokolwiek materiałowego wykorzystania biomasy, a jedynie wytwarzanie z niej energii i oczekuje oceny planu działań i stworzenia impulsów dla krajowych i regionalnych planów działań.

1.7.1 Z powodu niedostatecznych ram prawnych w większości krajów europejskich dotyczących odnawialnych źródeł energii, a zwłaszcza biomasy, ich potencjał pozostaje niewykorzystany. EKES wzywa więc Komisję i Radę do przedstawienia skutecznych działań w tym zakresie.

1.8 Komitet zdecydowanie opowiada się za **określeniem przez UE celów** w odniesieniu do wielkości udziału odnawialnych źródeł surowców. Komitet proponuje cel 4x25 do 2020 roku, tzn. wykorzystanie po 25 % energii elektrycznej, energii cieplnej, paliw i nowych materiałów, np. kompozytów, tworzyw sztucznych wzmacnianych włóknami naturalnymi lub innych produktów oleochemii.

1.9 Komitet podkreśla, że decydujące znaczenie ma opracowanie i realizacja skutecznych **sposobów wprowadzenia na rynek** dla wszystkich zakresów wykorzystania (energii elektrycznej, energii cieplnej, paliw oraz wykorzystania materiałowego). Dobrym przykładem mogą być ustawy o wykorzystaniu energii, z powodzeniem wprowadzone przez niektóre państwa członkowskie. Istotna jest elastyczność, zachęcająca i dająca inwestorom w nowe technologie bezpieczeństwo oraz uwzględniająca np. etapy rozwoju różnych technologii i wynikające z tego zmniejszenie kosztów.

1.10 W kolejnych punktach opinii zostaną określone występujące **w polityce zachęty i bariery**: prawodawstwo w zakresie emisji i odpadów, rozporządzenia w sprawie opakowań i pojazdów wycofanych z eksploatacji, prawo podatkowe, standaryzacja i organizacja rynku roślin włókniстых. Rozporządzenie REACH w zakresie prawa w dziedzinie chemikaliów stworzyło nowe perspektywy dla procesów opartych na biomase. Przeszkody natury politycznej i administracyjnej w 25 państwach członkowskich są bardzo złożone ze względu na różne systemy polityczne i sposoby realizowania polityki. Komitet wzywa Komisję do rozpoznania przeszkód politycznych i przedstawienia propozycji rozwiązań.

1.11 W zakresie uprawy Komitet definiuje wymogi odnoszące się do **konkurencji** wykorzystania powierzchni z roślinami wykorzystywanymi do celów produkcji żywności, uwzględniające bilans energetyczny i ekologiczny, jak również ochronę przyrody, środowiska i krajobrazu. EKES proponuje wprowadzenie systemu akredytacyjnego, określającego pochodzenie i sposób przetworzenia produktu.

1.12 **W wymiarze międzynarodowym** niniejsza opinia podkreśla szanse UE w zakresie eksportu technologii. EKES wzywa do uwzględnienia zasad WTO w międzynarodowym handlu biologicznymi nośnikami energii. Zasady te powinny w szczególności dotyczyć niezależności produkcji żywności oraz standardów ekologicznych i społecznych.

1.13 Komitet w osobnej opinii przedstawi swoje stanowisko w sprawie wspólnotowego planu działań w zakresie biomasy.

2. Uzasadnienie sytuacji wyjściowej i opis sytuacji w zakresie bazy surowców odnawialnych

2.1 **Cele polityki UE:** Mimo ożywienia strategii lizbońskiej i kryteriów zachowania długotrwałej równowagi brak impulsów wskazujących kierunek przyszłego rozwoju w następujących ważnych dziedzinach:

- zrównoważona, przyjazna środowisku baza surowcowa, zapewniająca miejsca pracy w regionach Europy;
- Europa jako dynamiczny obszar gospodarczy, tworzony w oparciu o wiedzę, który charakteryzują przyszłościowe technologie o wzrastającym popycie na całym świecie;
- wzrastające wymogi w zakresie polityki bezpieczeństwa i rozwoju w odniesieniu do zrównoważonych rozwiązań;
- dostępność i zróżnicowanie surowców w Europie jako klucz do większej niezależności gospodarczej;
- zmiana podejścia do eksploatacji surowców jako strategia ochrony klimatu przy jednoczesnej dbałości o różnorodność biologiczną.

Niniejsza opinia z inicjatywy własnej ma na celu wyznaczenie istotnych podstaw z punktu widzenia europejskiego społeczeństwa obywatelskiego.

2.2 **Definicja:** mianem surowców odnawialnych określa się produkty gospodarki rolnej, leśnej i rybołówstwa, które są przetwarzane dla celów innych niż spożywcze lub paszowe. W ten sposób do tej dziedziny zalicza się wszystkie produkty fotosyntezy i wynikających z niej procesów życiowych. Jest to zmagazynowana energia słoneczna. Biomasa może być wykozystana jako materiał lub nośnik energii.

2.3 **Historia:** Pozyskiwanie surowców odnawialnych należy, obok produkcji żywności i pasz, do najważniejszych zadań gospodarki rolnej. Wypieranie tych produktów rolnych rozpoczęło się wraz z rewolucją przemysłową. Dopiero od połowy XX wieku produkty petrochemiczne stopniowo zastępowały produkty oparte na biomasie. Tymczasem obecnie, w oparciu o tradycyjną wiedzę oraz nowe technologie i innowacyjne badania, pojawiają się zróżnicowane nowe sposoby wykorzystania biomasy w zakresie produkcji energii, farmacji, chemii, budownictwa i transportu.

2.4 **Globalne ramy polityki zasobów:** Gospodarki państw UE są skrajnie uzależnione od importu nośników energii i surowców z całego świata. Wzrastające zużycie i uzależnienie od surowców kopalnych, na przykład ropy naftowej, gazu ziemnego, ale również węgla, napotyka ograniczenia i powoduje liczne negatywne konsekwencje.

2.4.1 Brak innowacyjnych inwestycji w zmianę podejścia do eksploatacji surowców w państwach uprzemysłowionych jest wynikiem jednostronnego ukierunkowania polityki. Uboczne efekty uzależnienia od surowców kopalnych, poza szkodami wyrządzonymi środowisku naturalnemu i globalną zmianą klimatu, to także niepokojące ryzyko w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

2.4.2 Niewłaściwy rozwój, powodujący m. in. ubóstwo w krajach rozwijających się, przejawia się także w zmianie klimatu na świecie, wzroście cen energii i braku skutecznych alternatyw.

2.4.3 **Dramatyczne zmiany klimatu,** występujące na całym świecie trudności z realizacją protokołu z Kioto, jak również duże oczekiwania i niewielkie efekty konferencji w sprawie ochrony klimatu, która odbyła się w Montrealu, zostały obszernie omówione w dokumentach EKES-u. Każdego dnia słychać apele o nowe rozwiązania na poziomie europejskim i międzynarodowym.

2.5 **Surowce odnawialne są** niewyczerpanym źródłem surowców i energii. W związku z dodatnim bilansem ekologicznym mogą one ograniczyć zanieczyszczenie środowiska, w szczególności emisję dwutlenku węgla. Są szansą dla regionalnych gospodarek i łańcuchów tworzenia wartości. Przyczyniają się do tworzenia i utrzymania miejsc pracy na obszarach wiejskich oraz napędzają tam gospodarkę nie tylko w rolnictwie i leśnictwie, ale i w powiązanych z nimi dziedzinach. Mogą ułatwiać stosowanie płodozmianu w rolnictwie i tym samym przyczynić się do różnorodności biologicznej. Dzięki potencjałowi innowacyjnemu mają one wszechstronne zastosowanie i stanowią szeroką bazę surowcową dla produktów chemicznych.

2.6 Polityki krajowe państw UE reagują na zmieniającą się sytuację surowcową.

Wiele państw europejskich wprowadziło ustawy w dziedzinie energetyki dotyczące zakupu energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych. Przewidują one wyższą stałą cenę zakupu, określoną na podstawie różnych kryteriów technologicznych i gospodarczych. Rezultatem tego jest zwiększona produkcja i wprowadzenie nowych technologii na rynek, obniżenie kosztów dzięki bogatym doświadczeniom produkcyjnym oraz dopracowanie technologii. Jednakże jak wynika m.in. z komunikatów Komisji (COM 2005) 627 i 628, w wielu państwach europejskich istnieją znaczne możliwości podjęcia działań na rzecz stworzenia skutecznych zachęt dla ich rozwoju i wprowadzenia na rynek.

2.7 Działania globalne: w różnych kulturach i państwach, szczególnie w regionach rolniczych, surowce odnawialne odgrywają coraz ważniejszą rolę. Jako przykład podejmowanych inicjatyw politycznych i gospodarczych można wymienić program etanolowy w Brazylii oraz doświadczenia z orzechami jatrofy (roślina oleista) na suchych obszarach Indii i Afryki. Jednak istnieją również niepokojące tendencje, np. w Azji Południowo-Wschodniej i Ameryce Południowej wycina się lasy, by wobec globalnego wzrostu popytu na olej napędowy zwiększyć podaż. Przy tym nie tylko bilans klimatyczny jest zdecydowanie negatywny. Stany Zjednoczone planują przeorientowanie swej polityki energetycznej, które już dawno powinno nastąpić. Do 2030 roku planuje się wytwarzanie 20 % paliw i 25 % chemikaliów w oparciu o biomasę. Za pomocą ustawy o bezpieczeństwie energetycznym prezydent i Kongres Stanów Zjednoczonych chcą uczynić gospodarkę opartą na biomasie filarem gospodarki amerykańskiej.

2.8 Surowce odnawialne w pracach UE: w ramach Komisji Europejskiej różnymi aspektami tego zagadnienia zajmuje się ponad dziesięć różnych dyrekcji generalnych. Punkt ciężkości leży głównie w DG ds. Rolnictwa oraz DG ds. Energii i Transportu, jednakże prace w tej dziedzinie prowadzą również dyrekcje ds. przedsiębiorstw, przemysłu, rozwoju, badań, polityki regionalnej, handlu, konkurencji oraz podatków. Swoją wkład ma również Europejska Agencja Ochrony Środowiska w Kopenhadze.

2.8.1 Istnieją następujące inicjatywy UE na rzecz rozwoju surowców odnawialnych:

- dyrektywa 2001/77/WE w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych;
- dyrektywa 2003/30/WE w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych;
- dyrektywa 2003/96/WE w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej;
- dyrektywa 98/70/WE odnosząca się do jakości benzyny i olejów napędowych;
- Biała księga Komisji UE wzywająca do podwojenia udziału odnawialnej energii do 2010 roku;
- reforma rynku roślin włóknistych;
- odłogowanie ziemi w UE od 1992 r. z uprawą surowców do celów innych niż spożywcze;
- reforma polityki rolnej z Luksemburga z 2003 r.: pozostaje odłogowanie ziemi z możliwością uprawy, rozdzielenie umożliwi zasadniczo dowolny wybór uprawy bez utraty dopłat bezpośrednich, nowym elementem jest powiązane wspieranie upraw energetycznych na 1,5 mln ha w UE;

- rozporządzenie EFRROW w sprawie rozwoju obszarów wiejskich również przewiduje wspieranie tego obszaru polityki;

- fundusze strukturalne;

- szósty ramowy program badań.

W ostatnim okresie Komisja opublikowała w dniu 7 grudnia 2005 r.:

- Plan działania w sprawie biomasy COM(2005)628;

- Komunikat Komisji — Wsparcie dla wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych COM (2005)627.

Obecnie w toku są następujące procesy decyzyjne gremiów europejskich:

- strategiczne wytyczne UE w sprawie rozwoju obszarów wiejskich;

- uznanie buraka cukrowego m.in. za roślinę energetyczną, zgodnie z nową reformą rynku cukru;

- siódmy ramowy program badań;

- komunikat Komisji w sprawie biopaliw (oczekiwany w 2006 r.);

- rozporządzenie REACH w sprawie chemikaliów (z nowymi perspektywami w zakresie zastosowania surowców odnawialnych, zwłaszcza w wypadku substytucji).

3. Uwagi ogólne

3.1 EKES podkreśla jednak zasadnicze znaczenie gospodarki surowcami odnawialnymi dla zapewnienia zrównoważonego charakteru gospodarki. Zauważa również, że dla ważniejszych produktów rolnych wartość energetyczna jest dziś wyższa niż ich wartość odżywcza jako artykułów spożywczych czy pasz. Nawet jeśli nie wywoła to szerszej debaty na temat wspomnianych wartości, warto stwierdzić, że cena energii często osiąga dziś na rynku poziom, w porównaniu z którym ceny produktów rolnych sytuują się na poziomie minimalnym. Z tego względu w zakresie wykorzystania materiałowego i energetycznego powstają nowe możliwości oraz potrzeby rozwinięcia i rozpowszechnienia nowych technik.

3.2 Zintegrowane wykorzystanie powierzchni: Komitet generalnie dostrzega konkurencję między różnymi roszczeniami do wykorzystania powierzchni na cele produkcji żywności, zachowania różnorodności biologicznej, ochrony przyrody i środowiska, produkcji pasz oraz produkcji surowców innych niż spożywcze. Konkurencja ta różni się i będzie się odmiennie rozwijać w zależności od regionu. Bardzo zróżnicowana jest także wielkość powierzchni dostępnych dla tego rodzaju upraw.

3.2.1 Ze względu na **wzrost produktywności** i malejące spożycie żywności w UE oczekuje się, że w średniej perspektywie czasowej dostępnych będzie dalszych 13,7 mln ze 104 mln ha powierzchni uprawnej. Do tego należy jeszcze doliczyć obszary, które obecnie w ramach WPR przeznaczono na ugór. Jednocześnie przy obecnej strukturze konsumpcji produktów pochodzenia zwierzęcego duża część powierzchni uprawnych wykorzystywana jest do produkcji pasz.

3.2.2 Jednak także z europejskiego punktu widzenia powierzchnia rolna i leśna jest niewielka. Europa jest największym na świecie importerem żywności i pasz. Komitet z zaniepokojeniem obserwuje **zmniejszanie się powierzchni uprawnych** w skali globalnej. Powierzchnie wykorzystywane do celów rolniczych maleją o około 7 mln ha rocznie. Za zagrożone uznaje się 25 % wszystkich wykorzystywanych gleb. W 1970 roku dostępne było 0,18 ha powierzchni uprawnej na mieszkańca, obecnie jest to zaledwie 0,11 ha. Po za tym trzeba wziąć pod uwagę dużą niepewność związaną z coraz mniejszymi plonami lub z wręcz ich brakiem wskutek zmian klimatu.

3.2.3 Komitet dochodzi do wniosku, że obok wzrostu plonów należy w szczególności zwrócić uwagę na efektywne wykorzystanie roślin zawierających lignocelulozę, np. traw i drzew oraz rolniczych produktów pochodnych, np. słomy. Ponadto trzeba wykorzystywać energetycznie produkty uboczne recyklingu i pozostałości po nim, jak np. gnojówkę w przypadku instalacji do pozyskiwania biogazu. Jednocześnie konieczne jest stawianie wysokich wymogów wobec rozwoju efektywnych technologii produkcyjnych i przetwórczych. Stanowi to jedno z największych obecnie wyzwań, które powinno się uznać za integralną część europejskiej polityki badań i rozwoju.

3.2.4 Komitet stwierdza, że **nowe państwa członkowskie z Europy Środkowej i Wschodniej** charakteryzują się znacznym udziałem powierzchni rolnych. Jednocześnie do tych krajów kierowana jest duża część funduszy strukturalnych. Dzięki temu istnieją dobre warunki dla stworzenia przez działania krajowe i unijne zachęt inwestycyjnych i innowacyjnych w odniesieniu do surowców odnawialnych. Komitet zdecydowanie wzywa UE, a zwłaszcza państwa członkowskie do tego, by zadbały o wykorzystanie, dzięki odpowiedniemu kształtowaniu prawa i planowaniu, znacznych środków z funduszy strukturalnych w dziedzinie surowców odnawialnych.

3.2.4.1 Wskutek procesu transformacji w niektórych państwach członkowskich duże powierzchnie rolne nie są zagospodarowywane. Ponieważ w odniesieniu do takich powierzchni z reguły nie istnieją żadne prawa do płatności z tytułu WPR, Komitet zwraca uwagę na gorszą pozycję konkurencyjną przy zagospodarowywaniu tych powierzchni. EKES sygnalizuje Komisji, Radzie oraz państwom członkowskim, że konieczne jest sprawdzenie możliwości ukierunkowanego wykorzystania funduszy strukturalnych do uzyskania odpowiedniej struktury zagospodarowania tych powierzchni w regionach oraz do tworzenia miejsc pracy.

3.2.4.2 Przegląd systemów premiowych za uprawy energetyczne (45 EUR/ha) dla 1,5 miliona hektarów nastąpi już pod koniec 2006 r., zgodnie z postanowieniami końcowymi w sprawie reformy polityki rolnej UE, przyjętymi w Luksemburgu w 2003 r. EKES wzywa Komisję do zastanowienia się, czy wysokość premii jest wystarczająca. Komitet uważa dotychczasowe procedury za nazbyt biurokratyczne, proponuje więc jak najszybsze zmiany administracyjne. Obecnie nowe państwa członkowskie, które wybrały procedurę uproszczoną WPR (8 z 10 nowych państw), nie mogą ubiegać się o premię za uprawy energetyczne. Komitet wzywa do umożliwienia tym krajom, w ramach procesu dopasowywania, dostępu do płatności obszarowych od końca 2006 r. Jeśli chodzi o wysokość premii, powinno się przeanalizować szczególne dopasowanie dla stref, które wskutek procesu transformacji nie otrzymały prawa do wypłat.

3.3 Tworzenie wartości w regionie — nowe miejsca pracy

3.3.1 Komitet uważa, że dla wzmocnienia gospodarki regionalnej na obszarach wiejskich konieczne jest pozostawienie w regionie, w miarę możliwości, szczególnie pierwszych etapów procesu przetwórstwa. Technologie zdecentralizowane mają pod tym względem duży potencjał dla rozwoju i wzmocnienia regionów, zapewniając z jednej strony zmniejszenie kosztów transportu surowców biologicznych, a z drugiej strony — zwiększenie możliwości tworzenia wartości w regionie w drodze regionalnego uszlachetniania i przetwarzania. Dzięki takim regionalnym układom gospodarczym zarówno zachowuje się miejsca pracy w sektorze rolnym, jak również tworzy się nowe miejsca pracy w sektorach powiązanych z rolnictwem.

3.3.1.1 Zwiększenie udziału odnawialnych nośników energii o 5 % do 2010 roku spowodowałoby powstanie w samym tylko sektorze biomasy 250-300 tysięcy nowych miejsc pracy, głównie na obszarach wiejskich, pod warunkiem, że 70-90 % biomasy byłoby produkowane w Europie. Nakład siły roboczej w odniesieniu do biopaliw jest o 50-100 razy większy niż w przypadku paliw kopalnych. Produkcja energii elektrycznej z biomasy wymaga 10-20 razy, zaś produkcja energii cieplnej — 2 razy większego zatrudnienia. Do tego należy dodać jeszcze liczne miejsca pracy związane z przestawieniem i produkcją systemów ciepłowniczych, przez co w wielu regionach w branży ciepłowniczej można oczekiwać największych efektów. W sprawozdaniu MITRE Syntesis Report z 2003 r. przewidziano, że przy ambitnej strategii w zakresie surowców odnawialnych, wyłącznie dzięki odnawialnym źródłom energii, do 2020 r. przyrost netto miejsc pracy w UE wyniesie 2,5 mln. Z tego ok. 2/3 mają przypadać na sektor biomasy. EKES podkreśla więc duży potencjał zatrudnienia w tym sektorze, wymagający wszakże odpowiedniej polityki zachęt, zważywszy na przewidywalne wyższe koszty. Niezbędne jest ustanowienie dynamicznie rozwijających się, lecz niezawodnych warunków ramowych.

3.3.1.2 Te optymistyczne perspektywy zatrudnienia pomogą szczególnie regionom wiejskim. Z jednej strony w dziedzinie badań i rozwoju potrzebna będzie wysoko wykwalifikowana kadra, licząca ok. 400 tys. pracowników, ale jednocześnie niezbędni będą także pracownicy z niewielkimi kwalifikacjami. W sumie niezbędne będą rozpowszechnione działania edukacyjne i szkoleniowe we wszystkich dziedzinach, zarówno dla producentów, jak i użytkowników.

3.3.1.3 Jednocześnie jednak EKES stwierdza, że konieczne jest zwiększenie oferty edukacyjnej i szkoleniowej w takich obszarach jak: badania, szkolnictwo wyższe, przemysł, rzemiosło, rolnictwo, administracja, media i konsumenci.

3.3.2 Uwzględniając zmiany strukturalne w regionach wiejskich, np. w ramach obecnej reformy rynku cukru, Komitet zdecydowanie wzywa do wykorzystania istniejącego potencjału gospodarczego i przemysłowego i ukierunkowania go również na przetwarzanie surowców odnawialnych. Właściwymi instrumentami dla budowania nowej struktury są fundusze restrukturyzacyjne, zaś dla tworzenia nowych lokalizacji — fundusze strukturalne UE. EKES ubolewa, że wykorzystanie środków z funduszy przeznaczonych na restrukturyzację nie jest związane z innowacyjnymi lokalizacjami, efektywnymi pod względem tworzenia miejsc pracy.

3.4 Wykorzystanie surowców odnawialnych w sposób kaskadowy

Surowce odnawialne można wykorzystywać dla celów materiałowych i energetycznych. Alternatywne sposoby wykorzystania powinny zostać uszeregowane zgodnie z zasadą kaskady. Z tego względu wykorzystanie materiałowe powinno się sprawdzić przed wykorzystaniem energetycznym. Obecnie w procesach przetwórczych wykorzystuje się 80 % oleju i 59 % biomasy. Jak w przypadku kaskad, należy określić następujące wymogi w odniesieniu do kolejności wykorzystania: wykorzystanie spożywcze, wykorzystanie materiałowe w zależności od wartości, drugorzędne wykorzystanie materiałowe lub jako surowiec energetyczny lub wykorzystanie na paszę (makuchy), wykorzystanie surowców o niskim potencjale energetycznym z zawartością lignocelulozy, wykorzystanie jako nawóz.

3.4.1 Materiałowe wykorzystanie surowców odnawialnych

EKES dostrzega wiele możliwości materiałowego zastosowania surowców odnawialnych. W niemieckiej branży samochodowej wykorzystanie włókien naturalnych w latach od 1996 do 2003 wzrosło z 10 tys. do 45 tys. ton. Drewno i włókna naturalne są stosowane jako materiały budowlane, co pozwala na oszczędność energii i budownictwo biologiczne. Ulegające rozkładowi smary na bazie olei roślinnych zmniejszają szkody w środo-

wisku naturalnym. Z surowców odnawialnych pochodzą składniki środków czyszczących i piorących, laków i tekstyliów. Wykorzystanie drewna i włókien naturalnych poprawia właściwości recyklingowe w konstrukcji samochodów, umożliwiając redukcję wagi zastosowanych materiałów. Wykorzystanie długo- i krótkotrwałych tworzyw sztucznych na bazie surowców odnawialnych otwiera całkowicie nowe perspektywy również w dziedzinie odzyskiwania odpadów, ponieważ tak zwane substancje biodegradowalne mogą być kompostowane i, co bardziej rozsądne z energetycznego punktu widzenia, wykorzystywane termicznie, lub też termicznie i elektrycznie poprzez instalacje do pozyskiwania biogazu. Surowcami dla materiałów biodegradowalnych są przede wszystkim rośliny skrobiowe, oraz cukier, oleje i lignoceluloza. Na całym świecie ich udział wzrósł od 1995 r. do 350 tys. ton, co jest niemal wyłącznie zasługą surowców odnawialnych.

3.4.1.1 Wedle oceny Komitetu należy pracować nad licznymi nowymi sposobami wykorzystania drewna w dziedzinie budownictwa. Należy to również uwzględnić w ramach planowania gospodarki leśnej. Chociaż w omówionych dziedzinach zastosowań wiele produktów zostało już dopracowanych na tyle, że można wprowadzić je na rynek, należy rozwinąć technologię procesów przetwórczych, niezbędną do tego celu.

3.4.1.2 Komitet dostrzega, że w trakcie realizacji rozporządzenia w sprawie chemikaliów rozwijać należy wiele nowych zagadnień z zakresu chemii opartej na biomase, która jest dopiero w powojakach, a zatem wymaga intensywnych badań. W ramach procesu REACH trzeba opracować alternatywy dla ograniczonych substancji, co może być obiecującym obszarem badań dla surowców odnawialnych. Na przykład w Niemczech udział substancji odnawialnych w przemyśle chemicznym wzrósł już z 8 % w 1991 r. do 10,4 % w 2005 r. (Wzrost ten odnosi się wyłącznie do przemysłu chemiczno-farmaceutycznego, a więc nie uwzględnia przemysłu papierniczego i branży przetwarzania włókien naturalnych).

3.4.1.3 W rozwoju linii produktów w oparciu o biomasę Komitet podkreśla następujące cele:

- oszczędne gospodarowanie materiałami i energią;
- zastąpienie surowców kopalnych i innych surowców nieodnawialnych;
- zapobieganie szkodom w środowisku naturalnym;
- wykorzystanie biodegradowalności;
- zmniejszenie wagi dzięki lekkiej budowie;
- wykorzystanie zalet budownictwa biologicznego; oraz
- ochrona pracy.

3.4.1.4 Obecnie w różnych liniach produktów barierę stanowi często nieosiągnięta minimalizacja kosztów. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest niewystarczające wsparcie produktu i działań wprowadzających go na rynek, jak również ograniczone wydatki na badania i rozwój. Ponadto w niektórych krajach takie surowce podlegają również zwiększonemu opodatkowaniu. Dlatego Komitet proponuje wprowadzić przepisy analogiczne do tych dotyczących zakupu energii elektrycznej, aby poprzez wprowadzone preferencje przyspieszyć zdolność surowców do utrzymania się na rynku i ich konkurencyjność.

3.4.2 Rynek energii cieplnej

Zdaniem Komitetu udostępnienie energii cieplnej ze źródeł odnawialnych odgrywa ważną rolę w odniesieniu do polityki klimatycznej. Około 60 % końcowego wykorzystania energii przypada na ten sektor. Konieczna jest jedynie cecha niskiego zużycia energii, zarówno w odniesieniu do produktu, jak i do surowca. Komitet wyraża zaniepokojenie faktem, iż 35 % drewna przyrastającego w ciągu roku w lasach UE, włączając także niezbędny udział odpadów drewnianych, pozostaje niewykorzystane (z wyłączeniem obszarów sieci Natura 2000). Istotne są także dodatkowe aspekty — zmniejszenie ryzyka pożaru lasów przy zmniejszeniu odpadów drzewnych oraz impulsy dla gospodarek regionalnych, wynikające z intensywniejszego wykorzystania zasobów leśnych. Substytucja ropy naftowej i gazu ziemnego na rynku energii cieplnej jest zaawansowana technicznie i o wiele łatwiejsza z ekonomicznego punktu widzenia niż w innych sektorach. Stanowi tym samym konieczność z punktu widzenia polityki ekologicznej i gospodarczej. Mimo to wykorzystanie biomasy do produkcji energii cieplnej rośnie bardzo powoli.

3.4.2.1 W przeciwieństwie do energii elektrycznej i paliw, w sektorze energetyki cieplnej brakuje przepisów prawnych umożliwiających wykorzystanie energii odnawialnej. W celu wspierania produkcji energii cieplnej z biomasy na poziomie europejskim Komitet postuluje dalsze inicjatywy legislacyjne w sprawie produkcji i wykorzystania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych. Komitet uważa, że uregulowania analogiczne do ustawy o zakupie energii mogłyby odpowiednio przyspieszyć realizację.

3.4.2.2 Obecnie 56 mln obywateli UE korzysta z sieci przesyłu ciepła na odległość, z czego 61 % to obywatele nowych państw członkowskich. Komitet wzywa do ukierunkowanego wykorzystania funduszy strukturalnych dla rozbudowy i modernizacji tych systemów w oparciu o surowce odnawialne. Należy wspierać w szczególności skojarzoną produkcję energii cieplnej i elektrycznej.

3.4.2.3 Ponieważ inwestycje w zakresie techniki grzewczej, techniki skojarzonej, przesyłu ciepła na odległość oraz systemów zaopatrzenia są inwestycjami długoterminowymi, Komitet dostrzega zdecydowanie większe potrzeby działania w najbliższym czasie, także w starych państwach członkowskich UE. Konieczne są zwłaszcza, poza informacjami, odpowiednie dostosowanie administracyjne.

3.4.2.4 Zróżnicowana sytuacja w zakresie prawa leśnego oraz prawa własności w poszczególnych państwach członkowskich powoduje, że gospodarstwa domowe mają problem z dostępem do odpadów drzewnych z lasów. W tym zakresie konieczne jest opracowanie nowych, niebiurokratycznych reguł, w szczególności z uwagi na nową sytuację po stronie popytu.

3.4.3 Rynek paliw

3.4.3.1 Około 30 % zużycia energii w UE przypada na transport. Dostępne są alternatywy dla oleju napędowego w postaci olei roślinnych, biodiesla, etanolu oraz paliw syntetycznych produkowanych z biomasy. EKES zdaje sobie sprawę z powolnych postępów w realizacji dyrektywy o biopaliwach. Do 2010 roku założono cel 5,75 % udziału w rynku, a na rok 2005 — 2 %. Jednak ta wartość referencyjna nie została osiągnięta, ponieważ udział biomasy w 2005 r. wyniósł niecałe 1,4 %. Komitet zdecydowanie popiera cele, określone w programie „Inteligentna Energia — Europa (EIE)”, w decyzji 1230/2003/WE:

- prawodawstwo, opodatkowanie oraz normy/standardy dla paliw;
- poprawa łańcucha dostaw;
- popyt rynkowy na pojazdy napędzane paliwami alternatywnymi;
- środki towarzyszące.

3.4.3.2 Obecnie, w ramach negocjacji w WTO, w dziedzinie rozbudowy produkcji etanolu w Europie, pojawia się żądanie wprowadzenia kontyngentów na import etanolu. Tylko w ten sposób ta młoda gałąź gospodarki może się rozwinąć w UE i przyczynić się do zastąpienia paliwa (benzyny).

3.4.3.3 Zarówno Komisja Europejska, jak i państwa członkowskie planują przy wsparciu wprowadzania paliw odnawialnych zastąpienie ulg podatkowych stałymi procentowymi wartościami domieszek. EKES z troską zauważa, że zagrażałoby to wielu dopiero co dokonanym inwestycjom w tej młodej gałęzi gospodarki, przeto domaga się tu większej politycznej spójności. Podkreśla dalej, że w pierwszej kolejności to właśnie mechanizm ulg podatkowych umożliwia w sektorze biopaliw inwestycje dostosowane do potrzeb regionu.

3.4.3.4 Zgodnie z optymistycznymi prognozami najwyżej 35 % obecnego zużycia paliwa może być kiedyś zastąpione przez rośliny. Paliwa BTL drugiej generacji nie są jeszcze dostatecznie rozwinięte ani technologicznie, ani pod względem wprowadzenia na rynek. Przy tego typu prognozach należy także pamiętać, że określony obszar tylko raz można przeznaczyć na dany cel. Komitet podkreśla zatem, że głównymi celami powinny pozostać bardziej efektywna polityka transportowa oraz zdecydowanie niższe zużycie paliwa, aby naszym gospodarcom narodowym zapewnić przyszłość.

3.4.4 Rynek energii elektrycznej

3.4.4.1 W okresie najbliższych trzech dekad konieczne będzie zastąpienie potencjału produkcji energii elektrycznej w wysokości 200 000 MW. Wiąże się to z inwestycjami w wysokości co najmniej 200 mld euro i z ukierunkowaniem przyszłej bazy energetycznej. Zdaniem Komitetu oznacza to również szansę na zwiększone przejście na systemy skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepłej dzięki właściwie dobranym wielkościom elektrowni. W ten sposób można znacznie podnieść efektywność energetyczną.

3.4.4.2 Dotychczas w sektorze energii elektrycznej jako biomasę wykorzystywano przede wszystkim drewno odpadowe, gnojowicę, odpady biologiczne oraz inne odpady pochodzenia zwierzęcego i roślinnego. Udział biomasy w produkcji energii rośnie, ale wolno. Osiągnięcie celów dyrektywy w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych (2001/77/WE) nie będzie możliwe bez zwiększonego wykorzystania biomasy.

3.4.4.3 Ponieważ w dziedzinie produkcji energii elektrycznej „wąskim gardłem” jest system dystrybucji energii elektrycznej, stałe warunki zakupu energii mogą działać w sposób efektywny. EKES następujące punkty w procesie organizacji uznaje za ważne: pewność dla inwestycji innowacyjnych, ceny zakupu zróżnicowane w zależności od kosztów produkcji i z uwzględnieniem dostępnych technologii, ocena pięcioletnia dla dostosowania cen zakupu w odniesieniu do nowych inwestycji stosujących bardziej efektywne technologie, system premiiowy dla nowych technologii, wykorzystanie energii ciepłej, jednostki mniejsze, bardziej regionalne. Również system premiiowy w zależności od wykorzystanego surowca wydaje się być rozsądny. Komitet dostrzega konieczność wynagradzania za pomocą systemu premiiowego wykorzystania użytków zielonych i międzyplonów, produktów pochodnych takich jak słoma, ale również wykorzystania produktów pochodnych, na przykład makuchów i odpadów warzelnianych.

3.4.5 Cele

Istnieją cele określone przez UE dla takich dziedzin, jak produkcja biopaliw i energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Powinny one być aktualizowane z uwzględnieniem zmian cen na rynkach kopalnych nośników energii. Komitet uważa, iż w ramach Unii Europejskiej powinny zostać określone wspólne cele i ramy działania w zakresie wykorzystania materiałowego i ciepłownictwa.

3.4.5.1 W odniesieniu do **określenia celów** Komitet uważa, że należy wyznaczyć cel **4 x 25 do 2020 roku**. W odniesieniu do przyszłego wykorzystania biomasy oznacza to, że 25 % energii elektrycznej, 25 % energii ciepłej, 25 % paliw oraz 25 % materiałnych produktów z ropy naftowej, na przykład tworzyw sztucznych, powinno zostać wyprodukowane za pomocą surowców odnawialnych i odnawialnych źródeł energii. Podstawą jest dzisiejsze wykorzystanie surowców kopalnych. Jednak nawet mimo przedstawienia się na surowce

odnawialne, ukierunkowanego na osiągnięcie tych celów, decydujące znaczenie dla rozwoju gospodarki ma efektywne wykorzystanie wszystkich zasobów. Oznacza to, że w UE niezbędna jest powszechna wyraźna poprawa efektywności materiałowej i energetycznej.

3.5 Rozpoznanie barier politycznych hamujących rozwój linii produktów!

Przeszkody natury politycznej i administracyjnej w 25 państwach członkowskich są bardzo złożone ze względu na różne systemy polityczne i prawne warunki ramowe. Poniżej omawia się zatem istotne dziedziny, które zarówno UE, jak i państwa członkowskie powinny zbadać ze względu na to, jakie nieusprawiedliwione czynniki hamują w ich wypadku postęp w wykorzystaniu surowców odnawialnych.

3.5.1 Rośliny włókniste

Dla inwestorów barierą w prowadzeniu inwestycji są kontyngenty krajowe w zakresie włókiennictwa w odniesieniu do włókien krótkich i długich. W związku z wprowadzeniem dotacji do przetwórstwa włókien krótkich Komitet popiera opinie wyrażone w badaniu rynku konopi i lnu, przeprowadzonym przez Ernst&Young na zlecenie Komisji UE. W badaniu proponuje się utrzymanie dotacji dla włókien krótkich i przekształcenie ich w dotację dla wszystkich włókien. W celu osiągnięcia dynamicznego rozwoju przemysłu włókien naturalnych w UE Komitet wzywa do zapewnienia bezpieczeństwa planowania w tym obszarze rynku.

3.5.2 Materiały budowlane

Należy w taki sposób dostosować proces udzielania zezwoleń w ramach prawa budowlanego, aby premiować wykorzystanie surowców odnawialnych jako materiałów budowlanych ze względu na ich dodatnie cechy produktowe i łatwość recyklingu. W szczególności Komitet wzywa Komisję do zbadania, w jakim stopniu ramy prawne wykluczają ich wykorzystanie w sektorze budownictwa i do przedstawienia propozycji zmian w tym zakresie.

3.5.3 Prawo w zakresie emisji i odpadów

Uregulowania w zakresie emisji, w szczególności w odniesieniu do małych instalacji spalania oraz uregulowania w zakresie odpadów odnoszące się do produkcji energii elektrycznej z biomasy i w dziedzinie materiałów biodegradowalnych często uniemożliwiają wykorzystanie potencjału surowców odnawialnych. Dlatego Komitet wzywa do stworzenia takich ram w zakresie ochrony środowiska, które umożliwią dynamiczne wprowadzenia tych produktów na rynek lub zwiększone wykorzystanie biomasy bez uszczerbku dla środowiska naturalnego. Odnosi się to także do dyrektywy w sprawie czystości powietrza. Komitet wzywa ponadto do dostosowania dyrektywy o pojazdach wycofanych z eksploatacji, co umożliwi lepsze wykorzystanie odpadów oraz do zanalizowania w tym sektorze zwłaszcza efektywności energetycznej pod kątem nowych materiałów, lekkiej budowy i możliwości recyklingu.

3.5.4 Prawo podatkowe

Uwzględniając ujednoczenie systemów podatkowych w Europie, Komitet wzywa do stworzenia systemu podatkowego, który byłby nastawiony na ochronę środowiska i wykorzystanie surowców. W związku z tym należy także dążyć do likwidacji ulg podatkowych z tytułu wykorzystania surowców kopalnych. Należy zbadać możliwość zmniejszenia podatku obrotowego, przykładowo w zakresie włókien naturalnych. Jako inny przykład można podać zmniejszenie stopy podatku obrotowego przy wykorzystaniu surowców odnawialnych w ciepłownictwie.

3.5.5 Standaryzacja europejska

Nawet jeśli standardy przetwarzania zostały prawnie uregulowane, to i tak systemy standaryzacyjne z uwzględnieniem nowych materiałów i technologii w dziedzinie biomasy należy na bieżąco kontrolować i dostosowywać. Poprzez standaryzację procesu trzeba zapewnić zwłaszcza dodatni bilans pochodzenia. Konieczny jest przy tym wymóg akredytacji. Dla przykładu, wycięcie lasu tropikalnego dla wyprodukowania oleju palmowego oznacza ujemny bilans węgla przez okres 30 lat. Poza tym w kontekście europejskim należy uzupełnić standaryzację o pozytywne cechy produktowe i możliwości recyklingu.

3.6 Inicjatywy polityczne na rzecz zwiększonego wykorzystania surowców odnawialnych w UE

Komitet z troską zauważa, że obecnie nie ma żadnych postępów, jeśli chodzi o skuteczniejszą europejską politykę energetyczną i surowcową.

Komitet krytycznie ocenia fakt, że wiele organów Komisji zupełnie niezależnie od siebie zajmuje się surowcami odnawialnymi. Ponieważ zagadnienie to ma zasadnicze znaczenie, Komitet wzywa do utworzenia jednostki koordynującej lub grupy zadaniowej w Komisji. Jak określono w punkcie 3.4.5.1, nieodzowne jest ambitne określenie celów.

3.6.1 Plan działania w sprawie biomasy

3.6.1.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje opracowanie przez Komisję wspólnotowego planu działania w sprawie biomasy. Na jego podstawie powinny zostać opracowane krajowe/regionalne plany działań. Konieczne jest również monitorowanie osiągnięcia celów. Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w planie działań w znacznym zakresie podjęte zostało zagadnienie niewykorzystanego potencjału w zakresie ciepłownictwa. Komitet ubolewa jednak, że plan działania w sprawie biomasy obejmuje wyłącznie wykorzystanie biomasy do celów produkcji energii. Komitet wzywa zatem do uzupełnienia planu działania o zagadnienie materiałowego wykorzystania biomasy, do wspierania badań nad nowymi zastosowaniami oraz podejmowania działań informacyjnych, publicznych i doradczych. W zakresie polityki gospodarczej konieczne jest rozpoczęcie inicjatywy założycielskiej w dziedzinie surowców odnawialnych, celem wzmocnienia w szczególności MŚP, wzywając pod uwagę trudności z przyciągnięciem kapitału wysokiego ryzyka. Komitet żąda,

że w planie działań nie zaproponowano wystarczająco dostosowanych warunków dostępu do rynku, by uwzględnić problemy w zakresie handlu międzynarodowego.

3.6.1.2 W komunikacie Komisji w sprawie wsparcia dla wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (COM(2005) 627) z dnia 7 grudnia 2005 r. stwierdza się, że wskutek niedostatecznych ram prawnych w większości krajów europejskich potencjał szczególnie w dziedzinie biomasy i biogazu pozostaje niewykorzystany. Systemy zakupu, w których cena określana jest na podstawie kosztów, okazały się bardzo skuteczne we wprowadzeniu energii produkowanej ze źródeł odnawialnych na rynek. EKES oczekuje, że Komisja przedstawi dalsze inicjatywy, będące konsekwencją tego sprawozdania.

3.6.2 Badania i rozwój

3.6.2.1 Komitet nie dostrzega, aby zagadnieniu wykorzystania biomasy poświęcono znaczną uwagę w siódmym ramowym programie badań. Bardziej obszerne programy badawcze są potrzebne zarówno w dziedzinie energetycznej, jak i materiałowego wykorzystania surowców odnawialnych. EKES przypomina o koniecznych powiązaniach z innymi dziedzinami badań, takimi jak badania w zakresie materiałoznawstwa, chemii i nanotechnologii. Zdaniem Komitetu przyjęcie rozporządzenia REACH stanowi dodatkowe uzasadnienie dla zwiększenia działalności badawczej w zakresie chemii opartej na biomasie.

3.6.2.2 Jednakże bez zasadniczej, postulowanej przez Komitet, zmiany paradygmatów w nowym ramowym programie badań w UE nie uda się osiągnąć koniecznego przełomu w dziedzinie surowców. Obecnie czynnikiem hamującym nie jest bynajmniej ilościowa podaż surowców odnawialnych, jeśli chodzi o obszar. Znacznie większym problemem jest technologicznie niezaawansowana technika przetwarzania lub brak rozwiniętych technologii przetwarzania na potencjalne produkty rynkowe. W tej dziedzinie należy zintensyfikować działania badawcze.

3.6.3 Fundusze strukturalne

Komitet oczekuje przyznania inwestycjom w zakresie surowców odnawialnych minimalnego udziału w wykorzystaniu środków funduszy strukturalnych w kolejnym okresie finansowym.

3.7 Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu — zapewnienie różnorodności gatunkowej

Komitet wyraża przekonanie, że zwiększenie wykorzystania surowców odnawialnych nie może odbyć się kosztem innych celów ochrony środowiska. Z tego względu zaleca uwzględnienie następujących zasad:

— w odniesieniu do upraw surowców odnawialnych obowiązują te same zasady dobrej praktyki zawodowej, jak w przypadku produktów żywnościowych;

- powierzchnie także po uprawie roślin w celach innych niż spożywcze muszą być zdadne do uprawy roślin w celach spożywczych, zgodnie z procedurami wskazanymi w punktach 3.2-3.2.3;
- produkcja surowców odnawialnych powinna odbywać się na powierzchniach obecnie wykorzystywanych do produkcji rolnej lub powierzchniach odłogowanych. Należą do nich również te powierzchnie, które nie są przejściowo zagospodarowane np. wskutek transformacji. Nie może to prowadzić do zmniejszenia powierzchni trwałych użytków zielonych;
- w celu zmniejszenia kosztów transportu, który jak wiadomo szkodzi środowisku, należy wspierać produkcję w ramach gospodarki regionalnej lub lokalnej;
- należy zapewnić przeznaczenie powierzchni o dużej wartości ekologicznej do celów ochrony przyrody i zagospodarować je w ramach takich celów;
- należy wspierać i produkować w szczególności te surowce odnawialne, które charakteryzują się dobrym bilansem ekologicznym.

Te zasady powinny być podstawą także dla krajowych i międzynarodowych standardów akredytacyjnych.

Poprzez wdrożenie tych zasad pozyskiwanie surowców odnawialnych może stanowić rozwiązanie korzystne dla wszystkich stron — dla rozwoju gospodarczego i dla środowiska, zgodnie z hasłem: „zbieżne cele osiąga się za jednym zamachem”.

3.8 Międzynarodowy wymiar rozwoju surowców odnawialnych

Wobec możliwych konfliktów o surowce takie jak ropa naftowa, rozwój surowców odnawialnych w Unii Europejskiej ma również znaczenie w zakresie polityki zewnętrznej, polityki rozwojowej oraz wspierania pokoju.

3.8.1 Zaopatrzenie wszystkich grup ludności w żywność powinno być najwyższym priorytetem we wszystkich krajach. Z tego względu Komitet, uwzględniając handel międzynarodowy, uważa, że produkcja i eksport biologicznych nośników energii w żadnym przypadku nie może zagrażać **zaopatrzeniu danego kraju w żywność**. W tym aspekcie należy również uwzględnić **reguły WTO**. Rządy powinny móc ustanowić niezbędne ramy polityczne, zapewniające bezpieczeństwo żywnościowe swoich krajów. EKES podkreśla też konieczność ujęcia standardów pracy oraz norm ekologicznych w pozataryfowych układach Światowej Organizacji Handlu w zakresie międzynarodowego handlu surowcami odnawialnymi. Komitet popiera utworzenie Międzynarodowej Agencji do spraw Energii Odnawialnej (IRENA) i wzywa do większej przejrzystości w międzynarodowej gospodarce surowcami.

3.8.2 EKES podkreśla, że gospodarka UE uzależniona jest od **rozwój i eksportu innowacyjnych technologii** ⁽¹⁾. Nowoczesne procesy i produkty oparte na surowcach odnawialnych stanowią podstawę do uzyskania przewodniej roli w światowym handlu w zakresie technologii przyszłości. Ramy polityczne rozwoju surowców odnawialnych odgrywają zatem decydującą rolę w rozwoju gospodarczym w Unii Europejskiej.

Bruksela, 15 marca 2006 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND

(1) Opinia EKES-u, Dz.U. C 241 z 28.9.04, str. 44-48.

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone:

Punkt 1.8 — Skreślić:

~~Komitet zdecydowanie opowiada się za określeniem przez UE celów w odniesieniu do wielkości udziału odnawialnych źródeł surowców. Komitet proponuje cel 4x25 do 2020 roku, tzn. wykorzystanie po 25 % energii elektrycznej, energii cieplnej, paliw i nowych materiałów, np. kompozytów, tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknami naturalnymi lub innych produktów oleochemii.~~

Uzasadnienie

Zaproponowany cel 4x25 do 2020 r. jest zbyt ambitny i uwzględnia interesy tylko energochłonnych gałęzi przemysłu, takich jak np. przemysł papierniczy czy chemiczny.

Wynik głosowania:

Za: 43

Przeciw: 66

Wstrzymało się: 14

Punkt 3.4.5.1 — Zmienić brzmienie:

~~W odniesieniu do określenia celów Komitet uważa, że należy wyznaczyć cel 4 x 25 do 2020 roku. W odniesieniu do przyszłego wykorzystania biomasy oznacza to, że 25 % energii elektrycznej, 25 % energii cieplnej, 25 % paliw oraz 25 % materiałnych produktów z ropy naftowej, na przykład tworzyw sztucznych, powinno zostać wyprodukowane za pomocą surowców odnawialnych i odnawialnych źródeł energii. Podstawą jest dzisiejsze wykorzystanie surowców kopalnych. Jednak nawet mimo przestawienia się na surowce odnawialne, ukierunkowanego na osiągnięcie tych celów, d~~Decydujące znaczenie dla rozwoju gospodarki ma efektywne wykorzystanie wszystkich zasobów. Oznacza to, że w UE niezbędna jest powszechna poprawa efektywności materiałowej i energetycznej.

Uzasadnienie

Proponowany cel 4 x 25 do 2020 roku jest zbyt ambitny i nie uwzględnia interesów energochłonnych gałęzi produkcji, jak np. przemysł papierniczy bądź chemiczny.

Wynik głosowania:

Za: 44

Przeciw: 70

Wstrzymało się: 12